

copy

112

1912-127
-7-

महाराष्ट्र

अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी मराठीच्या परीक्षा —

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

श/ शासन निर्णय क्रमांक मभाप १५६९/२०११०-म

सचिवालय, मुंबई-३२, बी.आर., दिनांक २१ जून १९६९

शासन निर्णय

महाराष्ट्र राज्यात समाविष्ट असलेल्या जुन्या मुंबई राज्यातील तसेच पूर्वीच्या मध्यप्रदेशातील व हैद्राबाद राज्यातील अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी प्रादेशिक भाषा परीक्षा नियमावलीत एकसूत्रता आणून सर्वांना समान भाषा परीक्षा नियमावली लागू करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. या राज्यातील सर्व अराजपत्रित वर्ग ३ कर्मचाऱ्यांसाठी (न्यायालयीन विभागाच्या कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त) आता, मराठी भाषा परीक्षा नियमावली (सोबत जोडली आहे) नव्याने तयार करण्यात आली असून ती दिनांक १५ ऑगस्ट १९६९ पासून लागू करण्यात येत आहे.

या नियमावलीनुसार पहिली परीक्षा जुलै १९७० मध्ये एतदर्थ मंडळ (मराठी प्रशिक्षण), सामान्य प्रशासन विभाग, सचिवालय, मुंबई-३२ बी.आर. या मंडळाकडून घेण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ब. बे. पेमास्टर,

मुख्य सचिव,
सामान्य प्रशासन विभाग.

सचिवालय यांचे सचिव,

मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

सर्व मंत्री आणि उपमंत्री यांचे स्वीय सहायक,

प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने),

प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई (पत्राने),

सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (पत्राने),

सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व जिल्हा परिषदांचे कार्यकारी अधिकारी,

महालेखापाल, मुंबई,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

वारंठ उपमहालेखापाल, नागपूर,

सर्व सचिवालयीन विभाग,

निरनिराळ्या सचिवालयीन विभागांखालील इतर सर्व विभागाध्यक्ष व कार्यालयप्रमुख, यांस.

OFFICE OF THE COLLECTOR.

परिशिष्ट

अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी (न्यायालयीन विभागाच्या कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त) मराठी भाषा परीक्षा नियम

१. या नियमांना अराजपत्रित कर्मचारी (न्यायालयीन विभागाच्या कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त) मराठी भाषा परीक्षा नियम असे संबोधण्यात येईल.

२. ते दिनांक १५ ऑगस्ट १९६९ पासून अमलात येतील. निरनिराळ्या विभागांमधील संबंधित अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी अस्तित्वात असलेले प्रादेशिक भाषा परीक्षेचे कोणतेही विद्यमान नियम या तारखेपासून अमलात रहाणार नाहीत. म्हणजेच प्रस्तुत नियम अमलात येण्यापूर्वीच्या प्रादेशिक भाषा परीक्षा नियमानुसार ज्या शासकीय कर्मचाऱ्यांची वेतनवाढ रोखली गेली असेल त्यांची सदर रोखलेली वेतनवाढ दिनांक १५ ऑगस्ट १९६९ पासून मुक्त करण्यात येईल. मात्र वेतनवाढ रोखली गेल्यामुळे झालेल्या वित्तीय हानीची भरपाई त्यांना करून देण्यात येणार नाही.

३. न्याय विभागामधील कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त महाराष्ट्र शासनाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या सर्व अराजपत्रित वर्ग ३ कर्मचाऱ्यांना ते लागू होतील.

४. (अ) ज्याला हे नियम लागू होतात अशा प्रत्येक शासकीय कर्मचाऱ्याने या नियमानुसार पहिल्या दोन वर्षांत मराठीची निम्नस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल व सदर परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याच्या दिनांकापासून दोन वर्षांत त्याने उच्चस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. पहिल्या दोन वर्षांची मुदत ज्या दिनांकापासून मोजण्यात येईल तो दिवस हे नियम अमलात आल्याचा १.१.६९, किंवा कर्मचाऱ्यांच्या या राज्याच्या सेवेत वर्ग ३ मधील जागेवर झालेल्या नेमणुकीचा दिनांक, यांपैकी जो नंतरचा असेल, तो दिनांक असेल.

शासकीय कर्मचाऱ्यांनी प्रथम निम्नस्तर परीक्षेत उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. निम्नस्तर परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यावरच त्यांला उच्चस्तर परीक्षेस बसण्याची अनुमती देण्यात येईल :

परंतु निम्नस्तर व उच्चस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची मुदत, विशेष कारणासाठी विभाग प्रमुखांस वाढविता येईल.

(ब) वरील खंड (अ) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्यास [नियम क्रमांक ४ (क) मध्ये उल्लेखिलेले शासकीय कर्मचारी वगळून] या नियमाच्या प्रारंभापूर्वी अमलात असलेल्या नियमानुसार मराठीची परीक्षा देण्याबाबत सूट देण्यात आली असेल, किंवा

(एक) त्याची मातृभाषा मराठी असेल, किंवा

(दोन) माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा किंवा तत्सम किंवा उच्चस्तर परीक्षेच्या वेळी अभ्यासाच्या विषयांपैकी एक विषय म्हणून मराठी भाषा घेण्यात आली असेल, किंवा

(तीन) शासकीय सेवेमध्ये त्याची नियुक्ती होण्यासाठी मराठीचे ज्ञान असणे ही एक अत्यावश्यक अहंता असून अशा नियमांसाठी त्याच्या निवडीच्या वेळी त्याने तिची पूर्ती केली असेल, किंवा

(चार) या नियमांचा प्रारंभ होण्यापूर्वी अमलात असलेल्या नियमांमध्ये तो आधीच मराठी भाषेतील उच्चस्तर परीक्षा उत्तीर्ण झाला असेल तर अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास मराठीतील उक्त परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असणार नाही.

७ (क) हे नियम अमलात येण्याच्या दिनांकापूर्वीच महाराष्ट्र शासनाच्या सेवेत असलेल्या कर्मचाऱ्यांस या नियमांचा प्रारंभ होण्यापूर्वी अमलात असलेल्या नियमांमध्ये, मराठी भाषेखेरीज इतर प्रादेशिक भाषेचे त्यास ज्ञान आहे हे विचारात घेऊन मराठीची परीक्षा उत्तीर्ण व्हावे लागले नसेल तर या नियमांमध्ये विहित करण्यात आलेल्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्याबाबत त्यास सूट मिळणार नाही.

(ड) पूर्ववर्ती उपबंधामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, दिनांक २६ जानेवारी १९६५ रोजी ज्याच्या बऱ्याची ४५ वर्षे पूर्ण झाली असतील अशा किंवा ज्याच्या अराजपत्रित वर्ग ३ सेवेची १५ वर्षे पूर्ण झाली असतील अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास या नियमांमध्ये विहित करण्यात आलेल्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्याबाबत सूट मिळेल.

५. दुसऱ्या राज्यातून महाराष्ट्र राज्यात बदली झालेल्या शासकीय कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत नियम ४ मध्ये विहित केलेली परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची मुदत ही, तो या राज्यातील नेमणुकीवर रजू झाल्याचा दिनांक किंवा हे नियम अमलात आल्याचा दिनांक, या दोहोपैकी जो नंतरचा असेल, त्या दिनांकापासून सुरू होईल.

६. (अ) (१) जो शासकीय कर्मचारी निम्नस्तर परीक्षा विहित मुदतीत उत्तीर्ण होणार नाही, तो उक्त मुदत संपल्याने अशी परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत किंवा ज्याच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली तो असेल त्या विभागप्रमुखाच्या आदेशाद्वारे तो परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता समाप्त करण्यात येईतोपर्यंत, त्याची वेतनवाढ रोखली जाण्यास पात्र ठरेल. (२) त्याचप्रमाणे जो शासकीय कर्मचारी उच्चस्तर परीक्षा विहित मुदतीत उत्तीर्ण होणार नाही, तो उक्त मुदत संपल्यावर अशी परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत त्याच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली तो असेल त्या विभागप्रमुखाच्या आदेशाद्वारे ती परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता समाप्त करण्यात येईपर्यंत, त्याची वेतनवाढ रोखली जाण्यास पात्र ठरेल. (३) प्रस्तुत नियम अमलात येण्यापूर्वीच्या प्रादेशिक भाषा परीक्षा नियमानुसार ज्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना फक्त निम्नस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक होते त्यांनासुद्धा प्रस्तुत नियमाप्रमाणे होणारी उच्चस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांपैकी जे कर्मचारी यापूर्वीच्या प्रादेशिक भाषा परीक्षा नियमानुसार होणारी निम्नस्तर परीक्षा उत्तीर्ण झाले असतील त्यांना पुन्हा निम्नस्तर परीक्षेस बसण्याची आवश्यकता नाही. मात्र त्यांनी प्रस्तुत नियमाप्रमाणे

होणारी उच्चस्तर परीक्षा प्रस्तुत नियम अमलात आल्याच्या दिनांकापासून तीन वर्षांत उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. जे शासकीय कर्मचारी विहित मुदतीत सदर परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत, ते उक्त मुदत संपल्यानंतर अशी परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत किंवा ज्याच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली ते असतील त्या विभागप्रमुखाच्या आदेशाद्वारे ती परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता समाप्त करण्यात येईपर्यंत त्यांची वेतनवाढ रोखली जाण्यास पात्र ठरतील.

(ब) (१) खंड (अ)(१) अन्वये रोखून धरण्यात आलेली वेतनवाढ उक्त शासकीय कर्मचारी ज्या दिनांकास निम्नस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होईल त्या किंवा ती परीक्षा उत्तीर्ण होण्याबाबत त्यास सूट मिळेल त्या दिनांकापासून त्यास देय होईल. (२) खंड (अ)(२) व (अ)(३) अन्वये रोखून धरण्यात आलेली वेतनवाढ, उक्त शासकीय कर्मचारी ज्या दिनांकास उच्चस्तर परीक्षा उत्तीर्ण होईल त्या किंवा ती परीक्षा उत्तीर्ण होण्याबाबत त्यास सूट मिळेल त्या दिनांकापासून त्यास देय होईल व पुढील सर्व वेतनवाढी कोणतीही वेतनवाढ रोखून धरण्यात आली नव्हती असे समजून त्याला मिळतील :

परंतु—

(१) परीक्षा संपल्याच्या दिनांकानंतरचा लगेचचा दिनांक हा ती परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याचा दिनांक मानण्यात येईल.

(२) अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास त्याच्या एक किंवा अधिक वेतनवाढी रोखून ठेवल्यामुळे ज्या प्रत्यक्ष वेतनास त्यास मुकाबे लागले असेल त्याचा परतावा मिळण्याचा हक्क असणार नाही.

७. प्रश्नपत्रिका, पाठ्यक्रम व परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दर्जा या नियमास जोडलेल्या परिशिष्टांमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहिल.

८. उक्त परीक्षा एतदर्थ मंडळ (मराठी प्रशिक्षण), सामान्य प्रशासन विभाग, सचिवालय, मुंबई-३२ बी.आर. या मंडळाकडून मुंबई येथे व शासनाशी विचारविनिमय करून एतदर्थ मंडळ ठरविले अशा इतर ठिकाणी प्रत्येक वर्षाच्या जानेवारी व जुलै महिन्यात संबंधित महिन्याच्या पहिल्या सोमवारी घेण्यात येतील. संबंधित महिन्याचा पहिला सोमवार सार्वजनिक सुट्टी म्हणून जाहीर करण्यात आलेल्या दिवशी येत असेल तर परीक्षा नंतरच्या सोमवारी होतील किंवा त्या सोमवारीही सार्वजनिक सुट्टी येत असेल तर परीक्षा त्यानंतरच्या कामकाजाच्या दिवशी सुरू होतील.

९. ज्या कर्मचाऱ्याची दोहोपैकी कोणत्याही एक परीक्षेस बसण्याची इच्छा असेल त्याने आपले आवेदनपत्र आपल्या कार्यालयाच्या किंवा विभागाच्या प्रमुखामार्फत परीक्षेच्या ६० दिवस अगोदर अध्यक्ष, एतदर्थ मंडळ (मराठी प्रशिक्षण), सामान्य प्रशासन विभाग, सचिवालय, मुंबई-३२ बी.आर. यांच्याकडे पाठविले पाहिजे.

१०. या नियमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, न्याय्य व संयुक्तिक वाटेल अशा रितीने विशेष प्रकरणे हाताळण्याची शक्ती शासनाने राखून ठेवली आहे.

परिशिष्ट

(अ) मराठीतील निम्नस्तर परीक्षेसाठी पाठ्यक्रम

	गुण
प्रश्नपत्रिका १.—विहित पाठ्यपुस्तके—सूक्ष्म अभ्यासासाठी एक पाठ्यपुस्तक आणि स्थूल अभ्यासासाठी एक पाठ्यपुस्तक.	१००
(अ) सूक्ष्म अभ्यासासाठी पाठ्यपुस्तक—पाठ्यपुस्तकातील विषयांवर फक्त सर्वसाधारण प्रश्न विचारले जातील. संदर्भासहित स्पष्टीकरणे विचारली जाणार नाहीत.	३५
(ब) स्थूल अभ्यासासाठी पाठ्यपुस्तक—फक्त सर्वसाधारण स्वरूपाचेच प्रश्न विचारण्यात येतील	३०
(क) मराठीचा इंग्रजी अनुवाद—फक्त पाठ्यपुस्तकातील उतारा	२०
(ड) पाठ्यपुस्तकात येणाऱ्या व्याकरणावरील प्रश्न	१५
प्रश्नपत्रिका २.—सर्वसाधारण व्याकरण व निबंध	१००
(अ) व्याकरण—वाक्यरचना व शब्दसिद्धी, काळ, नामे, सर्वनामे इत्यादींचे लिंग व वचन यांची यथार्थ कल्पना यावर व्याकरणातील चाचणी आधारित राहिल. चुकीची वाक्ये दुरुस्त करणे, वाक्यांचे रूपांतर करणे, रिक्तस्थाने जागा भरणे अशा प्रकारचे प्रश्नही विचारण्यात येतील.	३५
(ब) (१) संक्षेप लेखन (२० गुण) व (२) विराम चिन्हांकन व शुद्धलेखन (२० गुण)	४०
(क) दिलेल्या मुद्यांवरून दोन परिच्छेद, किंवा एक परिच्छेद व एक गोष्ट लिहिणे किंवा कल्पनाविस्तार	२५
तोंडी परीक्षा	१००
(अ) सर्वसाधारण विषयांवरील प्रश्न	५०
(ब) विहित पाठ्यपुस्तकांवरील प्रश्न	५०

(ब) पाठ्यपुस्तके

(१) सूक्ष्म अभ्यासासाठी—
मृत्तचित्रे (संक्षिप्त)—लक्ष्मीबाई टिळक.

(२) स्थूल अभ्यासासाठी—
केवळ स्वराज्यासाठी (संक्षिप्त)—हरि नारायण आपटे.

व्याकरणाच्या अभ्यासासाठी शिफारस केलेली पुस्तके—

(१) मराठी व्याकरण—कै. मो. स. मोने (पृ. ९ ते १४९).

(२) मराठी दीपिका—डॉ. वि. भि. कोलते (प्रकरणे १, २, ३, ४ व १०).

दर्जा खालीलप्रमाणे असेल :—

(१) उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रत्येक उत्तरपत्रिकेत व तोंडी परीक्षेत ५० टक्के गुण.

(२) प्राविण्यपूर्वक उत्तीर्ण होण्यासाठी—एकूण गुणांच्या ७५ टक्के, गुण परंतु ज्यांनी मिळालेली सूट घेतली असेल अशा उमेदवारांना प्राविण्य देण्यात येणार नाही.

(३) सूट मिळवण्यासाठी—उत्तरपत्रिकेत किंवा तोंडी परीक्षेत ६० टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक गुण. ही सूट पुढील सर्व परीक्षांमध्ये मिळू शकेल.

परिशिष्ट

मराठीतील उच्चस्तर परीक्षेसाठी पाठ्यक्रम

प्रश्नपत्रिका १.—विहित पाठ्यपुस्तके—सूक्ष्म अभ्यासासाठी दोन पाठ्यपुस्तके १००

(एक) पाठ्यपुस्तकातील विषयांवर फक्त सर्वसाधारण प्रश्न व संदर्भाशिवाय स्पष्टीकरणे ७०

(दोन) पाठ्यपुस्तकातील मजकुराचा इंग्रजीमध्ये अनुवाद ३०

प्रश्नपत्रिका २.

(अ) स्थूल अभ्यासासाठी दोन पाठ्यपुस्तके ५०

(ब) व्याकरणावरील प्रश्न, वाक्यरचना, काळ, नामे, सर्वनामे इत्यादींचे लिंग व वचन यांची यथार्थ कल्पना यावर व्याकरणातील चाचणी आधारित राहिल. चुकीची वाक्ये दुरुस्त करणे, वाक्यांचे रूपांतर करणे, रिकाम्या जागा भरणे, शब्दांचे व्याकरण सांगणे, वाक्य पृथक्करण करणे अशा प्रकारचे प्रश्न विचारण्यात येतील. २५

(क) निबंध २५

प्रश्नपत्रिका ३.—कार्यालयीन पत्रव्यवहार—टिप्पणी व मसुदालेखन आणि संक्षेप लेखन १००

(क) टिप्पणी व मसुदा लेखन ७०

(ख) संक्षेप लेखन २०

(ग) वाक्प्रयोगात्मक उपयोग (वाक्प्रचार व म्हणी) १०

तोंडी परीक्षा १००

(क) सर्वसाधारण विषयांवर प्रश्न ५०

(ख) विहित पाठ्यपुस्तकांवर प्रश्न ५०

Handwritten notes in the left margin, including 'पाठ्यपुस्तके', 'मराठी', 'व्याकरण', and other details.

115

Copy

116

५

- 195 -

- 131 -
- 11 -

(ब) पाठ्यपुस्तके

(एक) सूक्ष्म अभ्यासासाठी—

- (१) गुजगोष्ठी—श्री. ना. सी. फडके.
- (२) हृदपार—श्री. श्री. ना. पेंडसे.

टीप.—कोकणातील विशिष्ट वाकप्रयोग, म्हणी वगैरेचे स्पष्टीकरण यासंबंधीचे प्रश्न विचारण्यात येणार नाहीत.

(दोन) स्थूल अभ्यासासाठी—

- (१) शबरी—विभावरी शिहरकर.
- (२) पुनर्भेट (भाग १ ला)—कै. य. गो. जोशी.
- (३) व्याकरणाच्या अभ्यासासाठी शिफारस केलेली पुस्तके—
  - (१) मराठी व्याकरण—कै. मो. स. मोने.
  - (२) मराठी दीपिका—डॉ. वि. भि. कोलते (प्रकरणे १, २, ३, ४ व १०).

(तीन) कार्यालयीन पत्रव्यवहारासाठी—

- (१) प्रशासनिक लेखन.
- (२) पदनाम कोश.
- (३) प्रशासन वाकप्रयोग वगैरे शासकीय प्रकाशने.

दर्जा खालीलप्रमाणे असेल :—

- (१) उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रत्येक उत्तरपत्रिकेत व तोंडी परीक्षेत ५० टक्के गुण.
- (२) प्राविण्यपूर्वक उत्तीर्ण होण्यासाठी—एकूण गुणांच्या ७५ टक्के. ज्यांनी मिळालेली सूट घेतली असेल अशा उमेदवारांना प्राविण्य देण्यात येणार नाही.
- (३) सूट मिळवण्यासाठी—उत्तरपत्रिकेत किंवा तोंडी परीक्षेत ६० टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक गुण. ही सूट पुढच्या सर्व परीक्षांमध्ये मिळू शकेल.

SCHEDULE

The Non-Gazetted Government Servants' (other than Judicial Department servants) Marathi Language Examination Rules.

1. These Rules may be called the Non-Gazetted Government Servants' (other than Judicial Department Servants) Marathi Language Examination Rules.

2. They shall come into force from the 15th August 1969. All the existing Rules regarding Regional Language Examination for non-Gazetted Government servants concerned under the various Departments shall cease to be in force from that date i.e. the increments of the Government servants withheld for not passing the prescribed examination in Marathi under the rules that were in force before the commencement of these rules shall be released with effect from the 15th August 1969. The Government servant concerned shall not however be entitled to a refund of the actual pay which he has lost owing to the withholding of one or more of his increments.

3. They shall apply to all non-gazetted Class III Government servants under the administrative control of the Government of Maharashtra, except those belonging to the Judicial Department.

4. (a) Every Government servant to whom these rules apply shall be required to pass the Lower Standard Examination in Marathi in accordance with these rules before the expiry of two years from the date of coming into operation of these rules or from the date of his appointment to a Class III post whichever is later. He shall also be required to pass the Higher Standard Examination in Marathi before the expiry of two years from the date of his passing the Lower Standard Examination.

The Government servants shall have to pass the Lower Standard Examination in the first instance. They shall be allowed to appear at the Higher Standard Examination only after they pass the Lower Standard Examination:

Provided that, the Head of Department may for special reasons, extend the period prescribed for passing the Lower Standard and Higher Standard Examination.

117

(b) Notwithstanding anything contained in clause (a) above, no Government servant [excluding those Government servants referred to in rule 4 (c) of these rules] shall be required pass the examination, if he has been exempted from passing the required examination in Marathi under the rules that were in force before the commencement of these Rules, or if Marathi is—

(i) his mother tongue, or

(ii) the language taken as one of the subjects at the S. S. C. or equivalent or higher examination, or

(iii) the language, the knowledge of which was one of the essential qualifications prescribed for his appointment to Government service which he satisfied at the time of his selection for such appointment, or

(iv) the language in which he has already passed the Higher Standard Examination under the Rules, that were in force before the commencement of these rules.

(c) If a Government servant, already in service of Government of Maharashtra on the date of coming into operation of these rules, was not prior to that date, required to pass the prescribed examination in Marathi under the Rules that were in force before the commencement of these Rules, in consideration of his having knowledge of a regional language other than Marathi, he shall not be exempted from passing the examinations prescribed by these rules.

(d) Notwithstanding anything contained in the foregoing provisions, a Government servant who had either attained the age of 45 years or had completed the 15 years' service as the non-gazetted Class III Government servant on the 26th January 1965 shall be exempted from passing the examinations prescribed under these rules.

5. In the case of a Government servant transferred from another State to the State of Maharashtra, the period for passing the examination prescribed in Rule (4) shall commence from the date of his joining his appointment in this State, or from the date of coming into operation of these rules, whichever is later.

6. (a) (i) A Government servant who fails to pass the Lower Standard Examination within the prescribed period shall, after the expiry of the said period, be liable to have his increments withheld until he passes the examination or until the necessity for his passing the same is terminated by an order of the Head of Department under whose administrative control the Government servant is working (ii) Similarly a Government servant who fails to pass the Higher Standard Examination within the prescribed period shall, after the expiry of the said period, be liable to have his increments withheld until he passes the examination or until the necessity for his passing the same is terminated by an order of the Head of Department under whose administrative control the Government servant is working, (iii) Those Government servants who were required to pass only the Lower Standard Examination under the Rules that were in force before the commencement of these rules, shall have to pass the Higher Standard Examination under these rules. Such of the Government servants who have passed the Lower Standard Examination under the Rules that were in force before the commencement of these rules shall not have to pass the Lower Standard Examination again. They shall, however, have to pass the Higher Standard Examination under these rules, within three years from the date on which these rules came into force. Those Government servants who fail to pass the Higher Standard Examination within the prescribed period shall, after the expiry of the said period, be liable to have their increments withheld until they pass the examination or until the necessity for their passing the same is terminated by an order of the Head of Department under whose administrative control the said Government servants are working.

(b) (i) An increment withheld under clause (a) (i) shall become payable to the said Government servant with effect from the date on which he passes the Lower Standard Examination or becomes exempt from passing it. (ii) An increment withheld under clause (a) (ii) and (a) (iii) shall become payable to the said Government servant with effect from the date on which he passes the Higher Standard Examination or becomes exempt from passing it and all future increments shall accrue to him as if no increment has been withheld:

Provided—

(i) that the date of passing the examination shall be deemed to be the date following the date on which the examination ends;

(ii) that such a Government servant shall not be entitled to a refund of the actual pay which he has lost owing to the withholding of one or more of his increments.

7. The papers and syllabus, the standard of passing and the syllabus for the examinations shall be as given in the Appendix to these rules.

8. Ad-Hoc Board (Marathi Training) G. A. D., Sachivalaya, Bombay-32-BR shall hold the examinations at Bombay and at such other places as may be decided by them in consultation with Government in the months of January and July every year. The examinations will commence on the first Monday of the month concerned. Should the first Monday of the month concerned fall on a day declared to be a Public Holiday, the examinations will commence on the following Monday or, if that is also a Public Holiday the next working day thereafter.

9. A Government servant who desires to appear for one of the examinations should forward his application through the Head of Office/Department, at least 60 days before the date of the examination, to the Secretary, Ad-Hoc Board (Marathi Training) General Administration Department, Sachivalaya, Bombay-32-BR.

10. Notwithstanding anything contained in these rules, Government reserves to itself the power to treat special cases in such manner as shall appear to it to be just and reasonable.

copy

118

6

-197-

133-
-18-

APPENDIX

A. Syllabus for Lower Standard Examination in Marathi

PAPER I

	Marks
Prescribed Text Books—One Text Book for detailed study, and one Text Book for non-detailed study	100
(a) Text Book for detailed study—only general questions on Textual matter will be asked. Explanations with reference to context will be avoided.	35
(b) Text Book for non-detailed study—questions of general nature will be asked	30
(c) Translation from Marathi into English. Passage from Text Book only	20
(d) Questions on grammar arising out of the text	15

PAPER II

General Grammar and Composition	100
(a) Grammar—structure of sentences—Word formation, correct idea of tenses, gender and number of nouns, pronouns, etc., will form the basis of test in grammar. Questions will be asked in the form of correcting incorrect sentences, transformation of sentences, filling the gaps etc.	35
(b) (i) Precis (20 marks), (ii) Orthography and Punctuation (20 marks)	40
(c) Writing 2 paragraphs or a paragraph and a story from given points or expansion of idea	25
Oral Test	100
(a) Questions on general topics	50
(b) Questions on prescribed text books	50

B. Text-Books.

(i) For detailed study—

स्मृतिचिन्ने (संक्षिप्त)—लक्ष्मीबाई टिळक.

(ii) For non-detailed study—

केवळ स्वराज्यासाठी (संक्षिप्त)—हरि नारायण आपटे.

(iii) Books recommended for study of grammar—

(१) मराठी व्याकरण—कै. मो. स. मोने (पृष्ठे ९ ते १४९).

(२) मराठी दीपिका—डॉ. वि. भि. कोळते (प्रकरणे १, २, ३, ४ व १०).

The standard will be as follows :—

- (i) For passing .. .. . 50 per cent of marks in each paper and in oral test.
- (ii) For passing with credit .. .. . 75 per cent of the aggregate marks. Provided that candidates utilising the benefit of exemptions shall not be granted credit.
- (iii) For securing exemption .. .. . 60 per cent or more marks in a paper or in oral test. Exemption may be available at all subsequent examinations.

APPENDIX

A. Syllabus for the Higher Standard Examination in Marathi

PAPER I

	Marks
Prescribed Text Books—Two Text Books for detailed study	100
(i) Only general questions on textual matters and explanations without reference to context	70
(ii) Translation of the textual matter into English	30

PAPER II

(a) Prescribed Text Books—Two Text Books for non-detailed study	50
(b) Questions on Grammar—Grammar structure of sentences, correct idea of tenses, gender and number of nouns, pronouns etc. will form the basis of test in grammar. Questions will be asked in the form of correcting incorrect sentences, transformation of sentences, filling the gaps, parsing, analysis.	25
(c) Essay	25

APPENDIX
PAPER III

Marks

Official correspondence Noting drafting and precis	..	..	..	..	..	100
(a) Noting—Drafting	..	..	..	..	..	70
(b) Precis writing	..	..	..	..	..	20
(c) Idiomatic usage (वाक्प्रचार व म्हणी)	..	..	..	..	..	10
Oral Test	..	..	..	..	..	100
(a) Questions on general topics	..	..	..	..	..	30
(b) Questions on prescribed text -books	..	..	..	..	..	50

B. Text Books

(i) For detailed study—

- (१) गुजगोष्टी—श्री. ना. सी. फडके.
- (२) हृदपार—श्री. श्री. ना. पेंडसे.

Note.—Questions involving explanations of terms, phrases and idioms peculiar to Konkani Region will be avoided.

(ii) For non-detailed study—

- (१) शबरी—विभावरी शिरूरकर.
- (२) पुनर्भेट (भाग १ ला)—कै. य. गो. जोशी.

(iii) Books recommended for study of grammar—

- (१) मराठी व्याकरण—कै. मो. स. मोने.
- (२) मराठी दीपिका—डॉ. वि. भि. कोलते (प्रकरणे १, २, ३, ४ व १०).

(iv) For official correspondence—

- (१) प्रशासनिक लेखन.
- (२) पदनाम कोश.
- (३) प्रशासन वाक्प्रयोग वगैरे शासकीय प्रकाशने.

The Standard will be as follows:—

- (i) For passing .. 50 per cent of marks, in each paper and in oral test.
- (ii) For passing with credit .. 75 per cent of the aggregate marks provided that candidates utilising the benefit of exemptions shall not be granted credit.
- (iii) For securing exemption .. 60 per cent or more marks in a paper or in oral test. Exemption may be available at all subsequent examinations.